Primjena umjetne inteligencije u kibernetičkoj sigurnosti, statusi, zablude i izazovi

Doc. dr. sc. Stjepan Groš
Voditelj Laboratorija za informacijsku sigurnost i privatnost
Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu

Inovacijski centar Nikola Tesla

Napomene (Disclaimer)

Mišljenja i stavovi iznesena u ovoj prezentaciji su isključivo moja te se baziraju na moji trenutnim znanjima. S njima se moj poslodavac može, ali i ne mora složiti. Nadalje, kako stičem nova znanja mišljenja i stavovi su podložni izmjenama.

Kada govorimo o sigurnosti postoje dvije klase problema

- Problemi koji su postojali i prije Interneta, ali Internet je omogućio nove načine njihova provođenja
- Problemi koji su se pojavili pojavom Interneta (i općenitije računala)
  - Uglavnom se bavimo ovom skupinom problema u ovoj prezentaciji

AI ili strojno učenje(ML) ili duboko učenje (DL)?

Umjetna inteligencija predmet je istraživanja već 70+ godina.

Zadnji značajna promjena desila se prije ~15 godina s dubokim učenjem

Stanje tehnologije je omogućilo takav razvoj, ali koncepti su već od prije poznati

Dvije su posljedice takvog stanja

Primjena AI u sigurnosti nije nešto novo, već desetljećima se eksperimentira s tom tehnologijom

Kada **danas** govorimo o AI, onda uglavnom mislimo na DL

Zbog svega toga ja se prvenstveno bavim u svojoj prezentaciji DL-om u sigurnosti

Klase stručnjaka – iz perspektive sigurnosti

Inženjeri/znanstvenici koji se bave sigurnošću (SECURITY)

- Relativno mlada disciplina
- Glavni neprijatelj je inteligentno i kreativno biće (odnosno, češće/bitnije grupa)

Inženjeri/znanstvenici koji se bave upravljačkim sustavima

- Desetljeća (stoljeće?) iskustva u sigurnosti (SAFETY!!!) i pouzdanosti
- „Neprijatelj" je priroda i slučajnost
  - tek sa terorizmom susret s namjernim prijetnjama
- Od namjernih prijetnji tek fizička sigurnost i destrukcija

Svi ostali

- Nisu obučeni niti za *safety* niti za *security*

Od sada kada kažem sigurnost mislim na security, osim ako eksplicitno ne kažem drugačije

Zašto uopće sigurnost?

Sigurnost je znanstvena/inženjerska disciplina čija svrha je osigurati da sustavi rade ono za što su namijenjeni u prisutnosti namjerne i nenamjerne prijetnje pri čemu se za to koristi minimum potrebnih resursa.

„Sustavi" su bilo što, ali ključno je da sadrže informacijsko-komunikacijske tehnologije – cilj sigurnosti je djelovati na ICT

Kada govorimo o sigurnosti, sve što imamo u sustavu od informacijsko-komunikacijske tehnologije može biti i cilj djelovanja namjernih i nenamjernih prijetnji

Odnosno slaba točka sustava

Brzi pregled nekih osnovnih pojmova iz sigurnosti

Ranjivost (engl. vulnerability) je pogreška ili slabost u dizajnu sustava, implementaciji, upotrebi ili upravljanju koja se može iskoristiti za narušavanje sigurnosti sustava ili informacije.

Pogreške u programskoj podršci (engl. bugs), propusti u protokolima, kriva upotreba programske podrške ili nekog sustava

Prijetnja (engl. threat) je bilo kakav događaj koji može iskoristiti ranjivost te na taj način prouzročiti štetu.

Izvori prijetnji su ljudski (napadači) ili prirodni (potres, nestanak struje);

Dodatno ljudski izvori mogu biti namjerni (napadači) ili slučajni (nepažnja osobe)

O sigurnosti dubokog učenja

Prije nego što se pozabavimo primjenom dubokog učenja u sigurnosti, pogledajmo malo sigurnost samog dubokog učenja

Konceptualno, ulazi i način korištenja DL-a izgleda na sljedeći način:

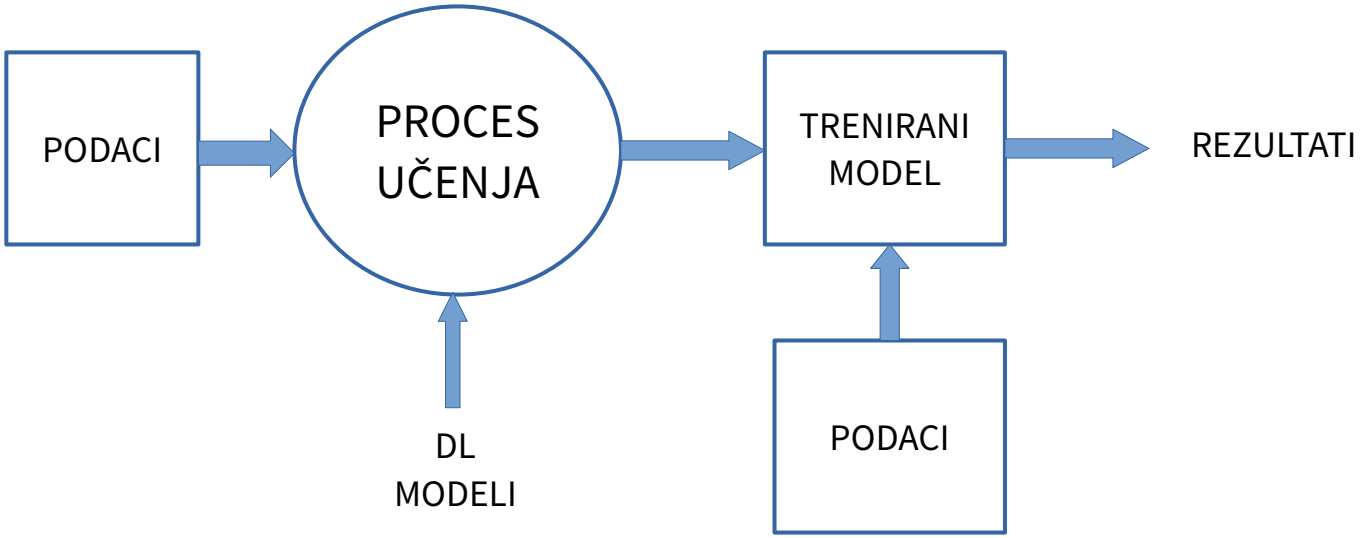

Svaki element može biti mjesto napada!

Problemi dubokog učenja

Ključni problemi

- Potrebna velika količina kvalitetnih (označenih) podataka
- Nema teorijskog okvira za dizajn DL sustava
- Za dobijene rezultate ne mogu se dobiti objašnjenja ZAŠTO i KAKO

Kada se takvi modeli nađu u neprijateljskoj okolini ne postoji „razum” koji bi kontrolirao izlaze

- Primjena takvih modela u *safety-ju* je duboko upitna
- Primjena kod kojih čovjek može na neki način nastradati ili imati problema je također duboko upitna

Nisam se dotaknuo vrlo bitnih problema sa pristranostima, etičnošću, itd.

Primjena dubokog učenja u poboljšanju sigurnosti

Vrlo aktivno područje istraživanja

Sigurnosni problemi su prilično teški te još nema zadovoljavajućih rješenja

Primjenu u sigurnosti možemo sagledati po „vrstama” sigurnosti

Strateška, operativna sigurnost – mizerne primjene umjetne inteligencije

Taktička razina – nešto više primjene

Tehnička razina – najveća primjena

Ofenzivna (napadačka) sigurnost – za sada vrlo malo istraživanja (barem javnog)

Defenzivna (obrambena) sigurnost – puno više istraživanja

Naglasak na prevenciji ranjivosti, sprečavanju napada (anti-spam), otkrivanje incidenata/anomalija, situacijskoj svijesti

Primjena 1: Detekcija anomalija

Vrlo primamljiva ideja – želimo da stroj otkrije „neuobičajno” ponašanje

- U osnovi, radi se o vrlo staroj ideji
  - sustavi za detekciju upada (engl. intrusion detection systems)
- Moderna reinkarnacija – User (and Entity) Behavioral Analytics – UBA/UEBA

U praksi, susreće se s nizom problema (uz opće probleme DL-a)

- Strojno učenje se više koristi za detekciju sličnosti (klasifikacija) nego različitosti
- U sigurnosti pogreške su skupe
- Mrežni promet je vrlo raznolik
- Sustav i napadači se stalno mijenjaju

Primjena 2: Detekcija zlćudnog koda

Antivirusna programska podrška tradicionalno koristi potpise za detekciju zlćudnog koda

Međutim, autori zlćudnog koda vrlo lako mijenja svoje tehničke karakteristike

Antivirusi gube „bitku” s autorima zlćudnog koda te se traže novi načini detekcije zlćudnog koda – razne tehnike AI-ja

Statička analiza – pokušaj detekcije zlćudnog koda na temelju binarnog/tekstualnog sadržaja

Dinamička analiza – praćenje poziva funkcija operacijskog sustava (detekcija anomalija!)

Za sada su te primjene istraživačke i u laboratoriju pokazuju relativno dobre rezultate, ali u praksi ne djeluju

Primjena 3: Otkrivanje ranjivosti

Opća ideja: Ukloniti ranjivosti iz programske podrške i tako onemogućiti napade

Čovjek uvijek ostaje slaba točka, ali to ćemo trenutno zanemariti

Ova klasa je podskup aktivnosti otkrivanja pogrešaka u kodu

A kao što znamo, radi se o vrlo složenom problemu

U konačnici, protiv koga se borimo?

Preskočio sam bitnu informaciju, bitno je protiv koga se borimo!

APT

Iza njih stoje nacionalne države – potencijalno neograničeni resursi na raspolaganju

Moje osobno mišljenje – nema tog tehničkog rješenja koje će vas zaštititi od ovog izvora napada

S pozitivne strane, vjerojatno niste cilj tih prijetnji – bar ne direktan

Kibernetički kriminal

Najbolje krim. grupe još uvijek imaju dosta resursa, ali manje od APT-a

Agilni i inovativni

Hakeri

Još manje raspoloživih resursa

Automatizirane probe

Za ovo ne treba AI/ML/DL, jednostavno se rješava dobrom „sigurnosnom higijenom”

Umjesto zaključka

Neosporno je da su AI/ML/DL tehnologije koje duboko utječu na nas i svijet oko nas

ALI, AI/ML/DL je „buzzword” zbog kojega se ta tehnologija upotrebljava tamo gdje ne bi trebala, bez promišljanja ili se „klasične” stvari guraju pod AI/ML/DL

- Startupi generiraju tehnološka rješenja i pokušavaju riješiti (utjecati) na društvene probleme
- Tvrtke na svoje proizvode lijepe AI/ML/DL naljepnice kako bi ih lakše prodali

U sigurnosti AI/ML/DL još nije pokazala velike napretke te se susreće s vrlo teškim izazovima

- Jesu li neki od tih izazova fundamentalna ograničenja postojeće tehnologije ostaje za vidjeti